

FORVALTNINGSPLAN FOR DE KOMMUNALE SKOVE

Fredericia Kommune

2016-30

Indledning

Den overordnede målsætning for de kommunalt ejede skove og naturområder er, at de skal være biologisk værdifulde og give rum for oplevelse og aktiviteter. De enkelte områders særkende og potentiale skal danne grundlag for en målrettet indsats for skovenes bæredygtige udvikling i relation til både rekreative, naturmæssige og økonomiske muligheder.

De rekreative interesser fylder meget – lige fra dagligdagsbrug og øget friluftaktivitet i de bynære skov - til mere oplevelsesprægede nære naturaktiviteter på Trelde Næs m.fl. Derfor varierer indsatserne for at skabe en balance mellem drift, vedligehold, naturbeskyttelse og friluftsliv.

Skovene drives som i det seneste årti naturnært og miljøvenligt med fokus på at der efterlades dødt ved og træer til naturligt henfald, at kun grøfter der har betydning for veje (og klimaforhold) vedligeholdes, at der tages hensyn til nøglebiotoper, at der er et landskabeligt helhedsindtryk af de grønne områder, og at der i forbindelse med kørsel og skovarbejde tages hensyn til områdets værdier. Dette er indskrevet i kommunens naturkvalitetsplan og konceptet herfor fortsættes – blot med øget fokus på biodiversiteten.

Forvaltningsplanen indeholder de generelle principper for den forstlige drift af skovene samt de primære planmæssige fokuspunkter og fremtidige tiltag i de større respektive skov- og naturområder de næste 10-15 år. Det er altså ikke en fyldestgørende plan – fokus er de særlige tiltag og mangler i de respektive skovområder inden for budgetrammen. Detaljeringsgraden varierer derfor meget.

Se i øvrigt oversigtskort bagest i planen.

Generelle principper

Den forstlige drift

Skovene drives, hvor andet ikke er nævnt, med henblik på en bæredygtig forstlig drift og produktion af god vedkvalitet - på naturens præmisser som nævnt indledningsvis. Dvs. at man i vid udstrækning anvender naturens egne teknikker – skoven forynger sig selv, der anvendes ikke pesticider og maskinskader i skovbunden minimeres mm. ([link](#) (kap 2)).

I de hugstmodne bevoksninger fokuseres der i videst muligt omfang på selvforyngelse og der efterlades som udgangspunkt 10-12 af de ældste træer/ha til henfald "for evigt". Samtidig efterlades gerne flere døde træer/høje stubbe og træruiner med mindre disse udgør en fare for skovens gæster. Det sikres samtidig at der efterlades megen dødt ved i skovbunden – og målet er her gennemsnitligt 20 m³/ha (højst ved de ekstensive tiltag, herunder lysbrønde, og lavere ved fladeforyngelse pga. renhold mm).

Udtynding og hugst udføres i væsentligt omfang maskinelt, hvilket er afgørende for opretholdelsen af en god økonomi. Disse løsninger er iøjnefaldende og kræves en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af skovarbejdet. Samtidig fokuseres på, at der i forbindelse med hugstaktiviteter i skoven også er mulighed for borgerne at købe brænde i form af selvskovning/sanketræ og flis. Overskud fra salg af skoveffekter medfinansierer publikumsfaciliteter og vedligehold af skovveje og naturstier. Hugstmængderne udgør omtrentlig 60% af tilvæksten, hvilket bl.a. betyder at bevoksningernes gennemsnitsalder øges og at der opnås en større andel af gammelt og dødt ved i skoven.

Kun grøfter/dræn, der har betydning for veje/stier/klima vedligeholdes og sumpede områder med f.eks. døde/døende asketræer får lov at henstå.

Skovenes særlige naturværdier og nøglebiotoper er ikke veldokumenterede, men i forbindelse med planlægning af hugstaktiviteter gennemgås Fugle & Naturs registreringer med henblik på at tage hensyn til arterne. Samtidig indledes et samarbejde med SVANA (Styrelsen for Vand og Natur) i 2016/17 om registrering af de særlige naturværdier med henblik på at effektuere evt. efterfølgende naturforbedrende driftsmæssige tiltag (lysninger mm), der sikrer disse værdier ([link](#)). Samarbejdet med lokale foreninger (DOF og DN m.fl.) fortsætter med henblik på registrering af yderligere nøglebiotoper og evt. tiltag i form af fuglekasser mm.

Juletræer og pyntegrønt

Da der ikke anvendes sprøjtemidler på kommunens arealer er der ikke basis for egentlig juletræs og pyntegrøntproduktion. De eksisterende nobilis og nordmannsgraner plejes med henblik på levering af torvetræer og klip til kirkegårde mm.

Jagt

Jagten er udlejet nogle få steder og det er fortsat muligt at leje jagten i alle kommunens skovområder. Dette skyldes ikke mindst et stigende antal rådyr som er en udfordring i de bynære skove. Koncepter for jagt, og regulering, følger i øvrigt Danmarks Jægerforbunds anbefalinger.

Affald

Skov- og naturområderne skal være fri for affald – og der er fokus på konstruktive løsninger i form af nudging, flere spande mm.

Risikotræer

Træer, som udgør en fare for skovgæsterne/naboejendomme fældes/beskæres/sprænges umiddelbart uanset formålet med skoven. Der påbegyndes samtidig en reel registrering af risikotræer, som kommunen holder øje med for at undgå ulykker.

Rekreative faciliteter

Der er et større efterslæb på vedligehold og udskiftning af de eksisterende faciliteter. Fokus er her at sikre at det vi har, fungerer efter hensigten og ser pænt/vedligeholdt ud.

Hannerup-Fuglsang skov

Hannerup og Fuglsang skove udgør tilsammen et varieret landskab med forskelligartet natur, kuperet terræn, gode træ-produktionsforhold og kulturhistoriske elementer. Her er mange ruteforløb og i især Hannerup skov er der et meget aktivt delvist organiseret friluftsliv i form af O-løb, MTB-spor mm og i Fuglsang er området præget af besøgende til dyrehaven og legepladsen samt brugere af ridesti og blindesti.

Fokus

Området vil fortsat blive drevet med fokus på ovenstående værdier. Særligt er fokus på at understøtte og sikre det meget aktive friluftsliv i Hannerupskoven. Samtidig er der fokus på at dyrehaven, legeområdet i Fuglsang og Anlægget er indbydende.

Indsatser

Forstlig drift og naturpleje

- I skovene er der ca. 12 ha gamle bøgebevoksninger som er hugstmodne og derfor står overfor en foryngelse. Foryngelsen skal i videst muligt omgang gennemføres som selvforyngelse (da dette er foretaget tidligere med succes) og kun i fald at dette ikke er muligt ved nyplantning af forsk. træarter. Der er store udfordringer med frøspiring/vækst og brombær mm. – så foryngelsen vil ske i flere tempi.
- Skovbrynet langs banestrækningerne består af en del større træer, der på sigt udgør en fare og fokus vil her være at "trække skovbrynet tilbage" så der fremadrettet ikke er lignende udfordringer.

Brombær besværliggør selvforyngelsen under de gamle bøge

Friluftsliv

- Det prioriteres at vedligeholde og skilte de eksisterende faciliteter/stier så de fungerer efter hensigten (herunder et hensigtsmæssigt *fast* forløb for MTB-bruten).
- Dyrehaven får et løft ift hegning og udseende generelt.

MTB-spor, løberuter mm i Hannerup skov

Helhedsindtryk/Landskabet/Kulturhistorie

- Anlægget inkl. tivolipladsen ud mod Strandvejen og Hannerup Brovej udgør indgangspartiet for området og fremstår i dag delvis fragmenteret. Området forskønnes ved at fremhæve de eksotiske solitære træer, holde opvækst nede mm. – og selve Anlægget inkl. sø/vandløb slås/plejes med parkpræg og bro, trapper mv. skal fremstå pæne og vedligeholdte.
- Enkelte seværdige gamle træer (egen ved sorte bro og kastanjen ved Hanneruphus) bevares og fremmes ved hugst af undervækst – samtidig med at potentielle seværdige træer bevares nær stier og veje.
- Mindsten og udsigter er tilgroede og det søges i samarbejde med museet at forskønne disse.

Stor fritstillet eg i Fuglsang skov

Dyrehaven er populær – hegn mm trænger samtidig til vedligehold

Trelde Næs

En naturperle kendt for sin store naturlige værdi i form af strand og skov med dertilhørende rekreative oplevelser. Relativt meget besøgt - også af turister - og er en af kommunens "hotspots" i Naturpark Lillebælt.

Fokus

Fokus er at bevare og fremme den store naturlige værdi som skoven/træerne, naturområderne og stranden udgør og samtidig sikre området som populært besøgsmaal for borgere og turister.

Forstlig drift

- Indsatserne i den naturnære driftsplan fra 2007 fortsættes indtil resultatet af samarbejdet med SVANA omkring kortlægning af særlige naturværdier foreligger. Herefter tages stilling til evt. ny fokus for indsatserne.
- Der fokuseres i øvrigt på etablering af lysbrønde med henblik på fremme af enkelttræer og foryngelse. Nogle steder kan knusning af brombær ifm oldenår komme på tale.
- De døde/døende ask er en udfordring. Asketræerne efterlades/sælges afhængigt af mængder og mulighed for at fremme selvfor yngelse af især eg og avnbøg.
- De unge plantede bevoksninger tyndes/plejes med henblik på at fremme et struktureret skovbillede.
- Skovvejene holdes i god stand for drift og publikum

Lysbrønde i skoven

Udskred mod Lillebælt!

Friluftsliv

- Naturcenter Trelde Næs er populær og forbedres/holdes på højt niveau.
- Krabbefiskeri ved Kulvig havn forbedres
- Kajaktilgang til området forbedres i samarbejde med Destination Lillebælt
- Shelterpladserne holdes pæne og velholdte

Helhedsindtryk/Landskabet/Kulturhistorie

- Kystlinien er meget eroderet over de senere år – ikke mindst mod Lillebælt. Dette er samtidig årsag til en særlig artsrigdom ved udskredszoner mm. Det skal undersøges hvorvidt der også er en særlig marin biologisk mangfoldighed og om denne i givet fald kan forbedres/sikres.

Naturens gang i den urørte skov

Shelterpladserne

Gl. eg og Troldeskoven

Naturcentret

Herfordparken

En lille bynær skov/park med sø nær togstation og ældrecenter. Skoven består af flere gamle forskellige træer med én primær gennemgående sti.

Fokus

At bevare den grønne naturperle med parkpræg – med fokus på Othello-beboernes behov og mulighed for ”en grøn pause” for tog- og buspassagerne.

Indsatser

- Forstligt fremmes de store solitære træer med henblik på at lysne op, så skoven ikke synes ”mørk og farlig”.
- Der efterlades ved og træer til naturligt henfald i begrænset omfang – og det hegnede forurenede område med piletræer mm holdes uændret.
- Den gennemgående sti og adgangen fra ældrecentret holdes let-fremkommelig året rundt og bænke opgraderes og der opsættes passende mængder affaldsspande.
- Der skiltes med Walk&Talk mulighed / lign. ved stationen hvis muligt
- Vandstanden i søen hæves mest muligt.

Forsømt indgangsparti til Herfordparken

Randal skov og Nyskov

Bynære nyere skove fra 1980'erne med åbne arealer, søer og varieret skovbillede – der samtidig adskiller industriområderne og parcelhusområderne. Randal er mest kendt for hundeskoven, og samtidig bruges området meget til gåture samt rollespil og buejagt. Nyskov er mest kendt for udsigtstårnet og begge skove indeholder megen regulær løvskov. Området er i øvrigt præget af affald.

Fokus

Fokus er at bevare og sikre de eksisterende forhold således at der altid er mulighed for en god naturoplevelse/ "grøn pause" i området.

Indsatser

- De unge skovområder drives traditionelt – med fokus på højstammet løvskov.
- Nåletræer plejes med henblik på at fremme torvetræer/klip/lign. til kommunens arealer og organisationer
- Hundeskoven holdes på højt niveau
- Der skiltes med oversigtstavle ved P-pladser
- Stisystemet forbedres
- Nudging/kampagne "imod" henkastning af affald

Udsigtstårnet i Nyskov

Låddenhøj i Randal

Hundeskov og Madpakkehuset

Snoghøjgaardparken

En kystnær naturperle med afgræsset overdrev, sø og skov. 3 ruter af forskellig længde og en overnatningsplads, som fremgår af vandretursfolder.

Fokus

Området skal fortsat være et grønt tilbud til alle og samtidig er der fokus på indsatser, der kan sikre at besøgende fra Trinity, Bridgewalking mm. får en god oplevelse af Fredericias natur.

Indsatser

- Skoven holdes som en biodiversitetsskov – dvs. at der kun udføres tiltag i skoven såfremt at det fremmer den biologiske mangfoldighed.
- Naturområdet afgræsses som hidtil
- Stier holdes i pænt niveau året rundt og området fremstår som en landskabelig helhed
- Overnatningspladsen forbedres
- Evt. ekstra indsatser afledt af Destination Lillebælt og Naturpark Lillebælt

Snoghøjgaardparken

Jomfruskoven

Bynær varieret løvskov på ca. 6 ha, som gennemskæres af cykelsti til nærområderne. Der er en del yngre bøg som trænger til tynding. Der er mange rådyr, som for nogle naboer er en plage.

Fokus

Fokus er at bevare og sikre de eksisterende forhold således, at der altid er mulighed for en god naturoplevelse i området.

Indsatser

- De unge løvskovområder drives traditionelt – med fokus på lysåben højstammet løvskov.
- De ældre skovområder hugges ekstensivt/ikke - og der fokuseres på en løbende drift uden større tiltag (der anvendes sankere/selvskovere).

Kildeskoven

Bynær varieret mindre løvskov, som er lidt forsømt ift. naturværdierne og stiforhold. Sø udvidet ifm. klimatilpasningsprojekt.

Fokus

Fokus er at bevare og sikre de eksisterende forhold således at der altid er mulighed for en god naturoplevelse/ "grøn pause" i området.

Indsatser

- Skovområdet hugges hvor der er behov ift den rekreative oplevelse og naturværdier i øvrigt.

Lyng skov (Snaremosområdet, Mosegårdsvej og Lyng kirkeområde)

Forholdsvis smalle skovstykker af varierende løv- og nåleskov, der udgør grønne kiler og bræmmer mellem industri og beboelse. Er hugget kraftigt i 2015/16 langs gang- og cykelstier og for at efterkomme ønske om mere lys for de omkringboende.

Fokus

Fokus er at bevare og sikre kilerne så man får oplevelsen af at være "i det grønne" fra stierne – kombineret med at lysne op i de ældre bevoksninger. Undervækst i form af buske/krat fremmes i forbindelse med hugst for at undgå mørke/skygge i unødigt grad.

Indsatser

- Ingen særlige indsatser

Hannerupparken ved kirken

En bypark som i 2015 blev hugget kraftigt igennem for at fremme beplantninger og lysninger.

Fokus

Parken holdes status quo som en grøn varieret park med legeområde og mulighed for ophold i det fri og i forskellige åbne rum.

Indsatser

- Pleje med udgangspunkt i forholdene anno 2016

Skærbæk Strandpark

En kystnær naturperle med afgræsset overdrev, varieret løvskov med shelterplads og en blå flag strand mm.

Fokus

Området skal fortsat være et grønt og blåt tilbud til offentligheden samtidig med at der er fokus på et konstruktivt samarbejde med Skærbæk Beboerforening m.fl. og deres aktiviteter i området. Området er et "hotspot" i Naturpark Lillebælt regi.

Indsatser

- Forstligt set sker der kun tiltag i fald det gavner den biologiske mangfoldighed eller fremmer friluftslivet/ophold i området.
- Naturområdet søges afgræsset
- Shelterpladsen holdes pæn og velholdt (den er præget af et vist slid)
- Evt. ekstra indsatser afledt af Destination Lillebælt og Naturpark Lillebælt

Shelterplads og udsigt

Thygesminde

Ca. 15 ha stor løvskov med primært eg fra 1990'erne på begge sider af Ullerup Bæk. Dertil kommer overdrevsområde og engområde.

Fokus

Fokus er at drive produktionskov og samtidig bevare området som et offentligt grønt rekreativt område samt sikre dets naturværdier.

Indsatser

- Stiskiltning fra Bredstrupvej
- De åbne naturarealer søges plejet/afgræsset

Kongsted Skov

Ca. 10 ha stor løvskov fra 2014 med en bred variation af løv og nål. Etableret som "første spadestik" i et skovrejsningsområde og hensigten er at den arboretlignende skov skal inspirere til yderligere privat skovrejsning og læring for besøgende på sigt. Skoven er samtidig etableret som allergivenlig skov – uden "pollentræerne" birk og el m.fl.

Fokus

Fokus er at skovområdet skal øge interessen for mere skov i området og at de besøgende skal kunne færdes i skoven og få viden herom. Dette skal ses i forhold til områdets øvrige rekreative muligheder.

Indsatser

- Stier anlægges midt/sidst i planperioden samtidig med formidling omkring skovens træer

